

سر دردهای عصبی*

مجله علمی نظام پزشکی

سال ۲، شماره ۱-۲، صفحه ۹۲، ۱۳۵۰

دکتر شکرالله طریقتی **

- ۱- درد بیشتر در عضلات گردن و یا ناحیه پس سر است.
- ۲- خصوصیات سردرد، در هر دفعه که بروز میکند، با دفعه قبل مشابه میباشد.
- ۳- معمولاً در دو طرفه است ولی ممکن است یک طرفه هم شروع شود.
- ۴- دردممکن است بصورت فشاری بآید باشد که محکم بر بیمار بسته اند و یا اینکه بیمار احساس سنگینی و فشار شدید در سر خود می کند.
- ۵- اکثراً احساس درد همراه درد مخصوصی در عضلات پوست و موی سر نیز میباشد که با دست زدن به سر بیمار سردرد شدیدتر میشود.

رابطه اضطراب و سردردهای عصبی- در شرح حال بیماران مبتلا به سردردهای عصبی، اکثراً یک رابطه مستقیم بین حالات اضطرابی کوتاه یا طولانی و شروع سردرد، پیدا میشود. بدین ترتیب که سردردها متناوب هستند و در هر حمله، ارتباط مستقیمی بین حملات سردرد و حالات اضطرابی حاد و یا تضادهای عاطفی شدید که ممکن است عامل آن در منزل یا محیط کار بیمار باشد، بخوبی مشاهده می گردد.

سردردهای عصبی ناشی از واکنش های اضطرابی، بخصوص موقعی تظاهر میکند که بیمار مبتلا دچار خستگی جسمانی و روانی نیز بشود و باین علت است که این گونه سردردها اکثراً در شبها باعث رنج بیماران میشود.

سردردهای عصبی مزمن که در زمینه نورو اضطرابی مزمن پیدا میشود، اکثراً با علائم دپرسیون ثانوی، احساس ترس و وحشت،

سردرد یکی از عادی ترین و درعین حال مهمترین علامت بسیاری از بیماریهای جسمی و عصبی است. سردرد ممکن است بعلمت سرما خوردگی مختصر یا در دنباله خستگی روزانه و یا بیماریهای عفونی و یا یک تومور مغزی پدید آید. لذا علل بیشماری ممکن است باعث این عارضه گردد که یکی از مهمترین آنها، کشش های عصبی است که روزانه هر پزشک عمومی با چند مورد آن در کلینیک خود روبرو و برای تشخیص نهائی علت سر درد بیمار خویش، دچار شک و تردید میشود.

طبق آماری که از کلینیک سردرد بیمارستان رویال هال اخیراً منتشر شده است، از کلیه بیمارانی که باین مرکز مجهز علمی برای تشخیص نهائی سردرد و معالجه صحیح آن مراجعه کرده بودند، پس از کلیه معاینات و آزمایش های مختلف معلوم شد که علت سردرد ۷۰ درصد آنان فقط کشش عصبی بوده است.

سردردهای عصبی را کم و بیش، همه افراد سالم و طبیعی داشته اند که معمولاً علت آنها استرس های عصبی و یا خستگی روزانه بوده است. اینگونه سردردها با خوردن کمی مسکن و یا یک شب خواب راحت، بزودی برطرف و فردای آنروز هم بکلی فراموش میشود. اما سردردهای مزمن عصبی با سانی و بزودی برطرف نمی گردد و هر وقت که شروع میشود مدتی بیمار را رنج میدهد و مسکن های معمولی هم مؤثر نمی افتد و بیمار آزرده و فرسوده، برای چاره جوئی به پزشک مراجعه میکند و در این موارد است که پزشک مجرب باید قادر باشد که علت بیماری را تشخیص دهد و راه صحیح معالجه را انتخاب کند.

علائم سر دردهای عصبی : علائم سردردهای عصبی عبارتست از:

* Tension Headacke

** بیمارستان روزبه- دانشکده پزشکی دانشگاه تهران.

انواع کلینیکی سردردهای عصبی

انواع	دیگر علائم	دفعات حمله
نوع حاد و زودگذر	اضطراب - خستگی	خیلی شایع است
انواع مزمن	(۱) پسکونوروز مزمن، دیرسین	
	ترس از سرطان	۷۵٪
	(۲) همراه با میگرن	۱۵٪
	(۳) همراه با اسپاندیلوئیس گردن	۵٪
	(۴) همراه با فشارخون	۲٪
	(۵) همراه سینوزیت حاد یا اوتیت حاد	۳٪

این آمار از ۱۲۰ بیماری که به کلینیک سردرد در بیمارستان هال رویال بین سالهای ۱۹۶۷ - ۱۹۶۸ مراجعه کرده اند، تهیه شده است.

معالجه. بکار بردن داروهای ضد اضطراب وشل کننده عضلانی در این بیماران بسیار مؤثر است بشرط آنکه داروها را صحیح انتخاب کرده به مقدار معینی بکار ببریم.

دiazepam بمقدار ۲ تا ۵ میلی گرم سه مرتبه در روز یا کلرو Diazepam کسید ۵ - ۱۰ میلی گرم سه مرتبه در روز معمولاً مؤثر است.

اگر علائم افسردگی مثل تغییرات خلق، بیخوابی و غیره نیز موجود باشد در آن صورت تجویز داروهای آنتی دپرسیو مثل آمی تریپتیلین ۱۰-۲۵ میلی گرم سه مرتبه در روز معالجه مؤثری خواهد بود. با مطالعات آماری دقیقی که انجام شده است، متجاوز از ۷۵ درصد مبتلایان با روش مذکور یا کاملاً خوب شده اند و یا بمقدار قابل توجهی در مدت چند هفته بهبود یافته اند. البته پس از بهبود نباید معالجه را قطع نمود بلکه باید برای یک تا دو ماه و شاید بیشتر معالجه را دقیقاً ادامه داد. اگر با بکار بردن دستورات فوق بیمار بهبود نیافت، باید قبول کرد که وی دارای مسائل عاطفی و اجتماعی عمیق غیر قابل حلی است که معالجات دارویی در او بی تأثیر بوده است و در اینجا است که باید در رفع آن اشکالات کوشید.

بی خوابی، تمایل به گریه، عدم قدرت تمرکز فکر و حل مسائل از همه مهمترین عدم تطبیق با محیط، همراه است.

در تحقیقاتی که انجام شده چنین نتیجه گرفته شده است که در بین این نوع بیماران، گروه معدودی هستند که سردردهای عصبی آنها در دنباله ابتلا به دردهای جسمانی شدید مثل چشم درد، گوش درد، دندان درد و یا دردهای شدید سینوس ها، پدید می آید. در باره این گروه، دکتر هارولد ولف تحقیقات جالبی برای پیدا کردن رابطه بین تغییرات انقباض عضلانی و سردردها انجام داده است. محقق مذکور در تحقیقات خود، الکترودهای الکترومیوگرافی را در پوست سر و عضلات گردن بیماران نصب و ملاحظه کرد که در بیماران مبتلا به سردردهای عصبی، پتانسیل عضلانی بمقدار زیاد و دائم جریان دارد. او مکانیسم درد را اینطور توجیه نمود که انقباضات شدید عضلانی باعث فشار بر عروق بین عضلانی شده در نتیجه کم خونی عضله، درد پیدا میشود یا بعبارت دیگر درد فریاد کم خونی سلولها است. در اینجا لازم است متذکر شویم که با فرض اینکه سردرد بیمار عصبی است، نباید مسائل دیگر را که در تشخیص افتراقی این عارضه مطرح است، فراموش کرد.

معاینات جسمانی کامل باید انجام شود چه نه تنها ممکن است علل عضوی دیگری پیدا شود، بلکه اعتقاد وایمان بیمار به پزشکی بیشتر می شود که خود اثر درمانی و مفیدی خواهد داشت. علاوه باید گفته های بیمار را دقیقاً گوش داد و شرح حال کامل او را یادداشت کرد. بخصوص به بیمار نباید گفت که «درد او خیالی است» بلکه باید با زبان ساده و قابل فهمی، مکانیسم ایجاد درد را برای بیمار تعریف و او را مطمئن کرد که بیماری عضوی مثل تومورهای مغزی مطرح نیست تا بدین وسیله اضطراب بیمار را بحداقل رسانید. سپس مسائل و مشکلات خانوادگی یا شغلی را که ممکن است عامل اصلی درد باشد برایش روشن نمود و اگر امکان داشته باشد در حل آنها به بیمار کمک کرد و اگر این امر امکان نداشته باشد، بیمار را برای اتخاذ روش های جبرانی درد و قبول آنها آماده ساخت.

REFERENCES:

- 1- Leading article, 1969, World medicine, J., Tension headache, October, P. 21.
- 2- Walton, 1966, Essentials of neurology. Headacks. P. 67-69.
- 3- Methews, 1963. Practical neurology Headacks. Pag. 6-9.